

T. B. M. M.

TUTANAK DERGİSİ

CİLT : 1

Birinci Birleşim

25 . 10 . 1961 Çarşamba

İçindekiler

	Sayfa		Sayfa
1. — Açış söylevi	2	si bulunduğu Cumhuriyet Senatosundan çekilmesi	3
1. — Türkiye Cumhuriyeti Millî Birlik Komitesi ve Devlet ve Hükümet Başkanı Orgeneral Cemal Gürsel'in açış söylevi	2:3	2. — Ali Fuat Başgil'in Cumhuriyet Senatosu üyeliğinden çekilmesi	3:4
2. — En yaşlı üye İsmet İnönü tarafından Meclisin açılması	3	5. — Saygı duruşu	4
3. — Andıçmeler	3	1. Atatürk'ün ruh ve hâtırasını tazizen saygı duruşu yapılması	4
1. — Üyelerin andıçmesi	3	2. — Türk istiklâli, hürriyet mücadeleleri ve Devrim şehitlerinin ruhlarını tazizen saygı duruşu yapılması	4:5
4. — Çekilmeler	3		
1. — Cemal Madanoğlu'nun Tabii üye-			

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 15,07

GEÇİCİ BAŞKAN — En yaşlı üye İsmet İnönü

GEÇİCİ KÂTİPLER : Şevket Aysan (Mardin), Abdurrahman Güler (Çorum), İsmet Kapısız (Yozgat), Ahmet Çakmak (Bolu)

1. — AÇIŞ SÖYLEVİ

1. — *Türkiye Cumhuriyeti Millî Birlik Komitesi ve Devlet ve Hükümet Başkanı Cemal Gürsel'in açış söylevi*

(Devlet ve Hükümet Başkanı Org. Cemal Gürsel şiddetli ve sürekli alkışlar arasında Başkanlık kürsüsüne geldi.)

CEMAL GÜRSEL — İkinci Cumhuriyetin Birinci Büyük Millet Meclisinin sayın üyeleri;

Oturumu açarken bu tarihî günde muhterem varlıklarınızın meydana getirdiği şu muhteşem tablonun verdiği emniyet ve huzur içinde sizleri saygı ile selâmlarım.

Türk Milletinin kaderinde ve demokratik hayatımızın tekâmülünde mühim ve hayati bir merhale teşkil edecek İkinci Cumhuriyetin kuruluşuna münce olan İhtilâlin bizzat içinde yaşadınız. Olanları ve olayları benim kadar biliyorsunuz. Gizli kalmış taraflarını da zaman aydımlatacağıdır. Hemen şunu ilâve edeyim ki; biz İhtilâlin ilk gününden itibaren vatandaş hak ve hürriyetlerine eşit muamele ve her türlü vatandaşlık haklarına saygı göstermeyi vazife bildik. Milletimizin ilerde ulaşacağını düşündüğümüz hürriyetler rejimi içinde yadırgamadan yaşamaya intibakını kolaylaştıracak genişlik ve serbestlik içinde gelişmesine çalıştık ve İhtilâlin asla tanımadığı hakkı, adaleti, insaf ve vicdanı hiçbir zaman elden bırakmadık. Aydınlık arttıkça bu, daha iyi anlaşılacaktır.

İhtilâlin yöneticisi olan ve bugün tarihe intikal eden Millî Birlik Komitesi, vazifesini en iyi bir şekilde yapmak için insan takatının üstünde ve büyük bir vatanperverlik hissiyle çalışmış, memleketi iyi şeyler yapmak için elinden geleni yapmıştır. Komitenin mesaisini takdirle belirtmek isterim. (Alkışlar)

Kahraman ordumuz bugünü hazırlayan vakur davranışıyla vazifesini yapmış olmanın hu-

zuru içinde her zaman olduğu gibi, milletimizin güvenine ve yenilmez bir kudret olarak saygı ve sevgimize lâyık vazifesi başındadır. (Alkışlar) Başkumandanlık görevimin bu son günlerinde, büyük ve aziz ordumuza en samimî takdir hislerimi ifade etmekten zevk duymaktayım. (Alkışlar.)

Muhterem arkadaşlar :

İhtilâlin ilk günü vazifeye çağırduğumuz bakan arkadaşların büyük bir vazife hissiyle bizim yardımımıza koşmalarını takdirle anmak isterim. (Bravo sesleri, alkışlar) Bu kıymetli arkadaşların İhtilâlin bütün sarsıntılarına rağmen, idari ve iktisadi bünyemizi sağlam tutmasını bilmiş, hattâ iktisadi sahada Devletimize itibar kazandırmıştır. Huzurunuzda kendilerine en samimî teşekkürlerimi sunmayı vazife sayıyorum. (Alkışlar.)

Sayın üyeler;

Bu mesut güne ulaşmak için çok emekler harcanmış, büyük sıkıntılar hattâ ıstıraplar çekilmiştir. Bizim bu hedefe varmamıza engel olmak için her türlü tezvîr ve tahrike başvuran kötü eller ve kuvvetler, şimdi de bu güzel neticeyi bozmak ve millî bünyeyi parçalamak için pek sinsi ve muhtelif yollardan gayret sarf etmektedirler. Bu açıklamamın gelecekteki çalışmalarımızda uyarıcı bir tesir yapacağını ümid ederim.

Aziz arkadaşlarım;

Memleketimiz dünya önünde ciddi bir imtihan geçirmektedir. Bunda muvaffak olmak ve İkinci Cumhuriyetin huzur içinde tekâmül ve inkişafını mümkün kılmak sizlerin elindedir. Şunu iyi bilmeliyiz ki, milletimizin partiler arasındaki yıkıcı mücadelelere ve bundan mütevellit sarsıntılara artık tahammülü kalmamıştır. Birçok derterimiz ve meselelerimiz gözüm çareleri beklemektedir. Partilerimizin va-

tanpervarane hislerle birbirini desteklemesi, geçmişte iyi olmıyan olayları unutarak kardeşlik duyguları içinde kendilerini çok güç ve çeşitli memleket meselelerinin çözüm yollarına adanmaları lâzımdır. Milletimizin ümit kaynağı olan bu mukaddes çatı altındaki gayretlerimizin, temiz duygular ve şuur içinde, inkişafı, bir taraftan sizlerin bu yolda olduğunuzu gösterecek, bir taraftan da millî birliğin kuvvetlenmesine yardım edecektir. Kinler ve nefretler mutlak unutulmalıdır. Bizim kötü davranışımızdan ancak kötüler faydalanır. Bu takdirde memleketimize telâfisi mümkün olmayacak zararlar ve felâketler getirmiş oluruz. Ben sizlerin vatanperverliğinden ve memleket selâmeti için her fedakârlığı yapacağımızdan emim. Böyle yapılmaz, hislerimizin, hırslarımızın ve kinlerimizin tesiri altında kalır ve memleket idaresini çıkmaza sürüklersek, tarih ve millet

önünde affedilemeyecek hâzin sorumluluklara düşeceğimizi unutmamak lâzımdır. Büyük bir ümit ve güven içinde sizleri tekrar saygı ile selâmlar, İkinci Cumhuriyetin milletimiz için mutlu günler getirmesini Tanrıdan niyaz ederim. (Şiddetli ve sürekli alkışlar.)

FAHİR ÖZDİLEK — 2 nci Cumhuriyetin sayın üyeleri, yemin törenine başlamak üzere içimizden en yaşlı üyenin Başkanlığını rica edeceğim : Sayın İnönü. (C. H. P. milletvekillerinin şiddetli ve sürekli alkışları ve bravo sesleri.)

Başkanlık Divanı üyeliği için çeşitli parti temsilcilerinden en genç üyelerin isimlerini arz ediyorum, teşriflerini rica ederim.

Şevki Aysan,
Abdurrahman Güler,
İsmet Kapısız,
Ahmet Çakmak.

2. — EN YAŞLI ÜYE İSMET İNÖNÜ TARAFINDAN MECLİSİN AÇILMASI

(İsmet İnönü C. H. P. milletevkillerinin ayakta sürekli alkışları arasında Başkanlık Makamına geldi.)

BAŞKAN — Yeni Anayasamız gereğince

Türkiye Büyük Millet Meclisi toplanmış ve yürürlükte olan İçtüzük hükümlerine göre geçici Riyaset Divanı kurmuştur.

3. — ANDIÇMELER

1. — Üyelerin andıçması

BAŞKAN — Anayasamızın 77 nci maddesi gereğince Senato üyelerinden başlamak üzere sayın üyeler andıçacaklardır.

(Cumhuriyet Senatosu tabii üyelerinden başlamak ve milletvekillerinde sona ermek üzere, Cumhuriyet Senatosu üyeliğinden çekilen Cemal Madanoğlu ve Ali Fuat Başgil ve çeşitli

sebeplerle Genel Kurula katılmıyan Hatay Milletvekili İnanet Mursaloğlu, İsparta Milletvekili İhsan Balın ve Zonguldak Milletvekili Remzi Karakaşoğlu'ndan başka bütün üyeler andıçtılar, alkışlandılar.)

BAŞKAN — Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına Senato üyelerinden gelmiş iki istifa telgrafı var, bilgilerimize arz ediyorum.

4. — ÇEKİLMELER

1. — Cemal Madanoğlu'nun tabii üyesi bulunduğu Cumhuriyet Senatosundan çekilmesi

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına
Ankara

Anayasa gereğince tabii üyesi sayıldığım Cumhuriyet Senatosundan istifa ettiğimi arz eder, Türkiye Büyük Millet Meclisine başarılar, Millete dirlik, düzenlik dilerim.

Cemal Madanoğlu

(Alkışlar)

2. — Ali Fuat Başgil'in Cumhuriyet Senatosu üyeliğinden çekilmesi

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına
Ankara

Gördüğüm lüzum üzerine Senatörlük vazifesinden istifa ettim. Kabulünü rica eder, saygılarımı sunarım.

Cumhuriyet Senatosu Âzalarından
Ali Fuat Başgil

(Alkışlar)

BAŞKAN — Sayın üyeler, mikrofonlar bozulmuş, tamiri yarım saat sürecekmiş. Tamir edilinceye kadar ara verelim. (Devam edelim, devam edelim, sesleri)

Devamı kabul edenler el kaldırsınlar... Kabul etmeyenler... Devam ediyoruz.

(Andiçme törenine devam olundu.)

5. — SAYGI DURUŞU

1. — *Atatürk'ün ruh ve hâtırasını tâzizen saygı duruşu yapılması*

(Bir dakika saygı duruşunda bulunuldu.)

2. — *Türk istiklâli, hürriyet mücadeleleri ve Devrim şehitlerinin ruhlarını tazizen saygı duruşu yapılması*

BAŞKAN — Sayın üyeler, andiçme muamelesi bitmiştir. Müsaade buyurursanız ben de yeminimi tamamlayayım. (Alkışlar)

(Başkan İsmet İnönü andiçti) (Alkışlar)

BAŞKAN — İki taktir vardır, oyunuza sunmak üzere okutuyorum.

Sayın üyeler, bir taktir var evvelâ onu okutacağım.

Meclis Muvakkat Riyasetine

Büyük Millet Meclisi Geçici Başkanlığına

T. C. hâmisi olan Âziz Atatürk'ün 2 nei Cumhuriyetin açılış, gününde, bir zuhul eseri olarak saygı duruşu yapılmamıştır. Âziz Atatürk'ün ruhunu tâzim maksadiyle saygı duruşu yapılmasını arz ve teklif ederiz.

2 nei Cumhuriyetin ilk Büyük Millet Meclisinin Birinci Birleşimi sonunda;

25.10.1961

Türk İstiklâlinin ve Hürriyet mücadelesi ile Devrim şehitlerinin aziz hâtraları önünde saygı duruşu yapılmasını arz ve teklif ederiz.

A. P. Zonguldak Milletvekili
Nuri Beşer ve üç arkadaşı.

C. H. P.

C. H. P.

Kayseri Milletvekili

Bolu Milletvekili

Mehmet Sağlam

Zeki Baltacıoğlu

C. H. P.

C. H. P.

Eskişehir Milletvekili

Bolu Milletvekili

Şevket Asbuzoğlu

Kemal Demir

(Alkışlar)

BAŞKAN — Kabul edenler?... Saygı duruşuna geçilmiştir.

(Ayakta bir dakika saygı duruşu yapıldı.)

Sayın üyeler, çalışmamız Anayasa ve İttüzüğün yürürlükte olan hükümlerinde kayıtlara bağlanmıştır. İttüzüğün yürürlükteki hükümlerine göre; andiçmeden sonra Meclislerin Divanları teşekkül eder. Şimdi, iki Meclis ayrı ayrı Başkanlık Divanlarını seçeceklerdir. Anayasanın âmir hükmüne göre yarın Cumhurbaşkanlığı seçimi yapılmak lâzımdır. Bu zamanla, yarın saat 15 arasında Meclis Riyaset Divanları seçimini sığdırmaya çalışacağız. Meclis Başkanlık Divanlarının kurulması Anayasanın bu hükmünü okutuyorum.

«Anayasa geçici madde 5. — T. B. M. M. üyelerinin andiçtikleri toplantının ertesi günü Cumhurbaşkanlığı seçimi yapılır.»

«Anayasa madde 84. — Meclislerin Başkanlık Divanları, o Meclisteki siyasi parti grupla-

İsparta

Eskişehir

A. P. Milletvekili

A. P. Milletvekili

Dr. Sadettin Bilgiç Y. Müh. M. Celâlettin Uzer

Balıkesir

İstanbul

A. P. Milletvekili

Bağımsız Milletvekili

Gökhan Evliyaoğlu

Malik Yolaç

Sakarya

İzmir

A. P. Milletvekili

A. P. Milletvekili

Hami Tezkan

Muzaffer Döğemeci

Eskişehir

Erzurum

A. P. Milletvekili

Y. T. P. Milletvekili

Aziz Zeytinoğlu

Ertuğrul Akça

Okunamadı

BAŞKAN — Atatürk Ankara Milletvekili idi. Bu sırada bu taktirin yerine getirilmesini yüksek reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın. İttifakla kabul edilmiştir. Yüksek Heyetinizi bir dakika saygı duruşuna davet ediyorum.

rının kuvvetleri ölçüsünde Divana katılmalarını sağlayacak şekilde kurulur.»

Bu hükme riayet ederek Meclis Başkanlığı'nı kurmak için partilerin temasta bulunmaları zaruridir. Buna da vakit bırakmak lâzımdır. Şimdi müsaade buyurursanız şöyle bir imkân var; yarın saat 10 da Meclisler ayrı ayrı toplanır, o zamana kadar kendi aralarında, kendi içlerinde ve birbirleriyle, Riyaset Divanlarının, Anayasanın 84 ncü maddesine göre teşkili imkânlarını görüşürler ve saat 10 da Meclisler kendi Başkanlık Divanlarını seçmeye başlarlar. Yarın saat 15 te Cumhurbaşkanı seçmek üzere B. M. M. nin toplanması lâzımdır.

Anayasa hükmüne göre Millet Meclisi Başkanı T. B. M. M. ne Başkanlık eder. Ve Cumhurbaşkanı seçimini idare eder. Eğer o zamana kadar Meclislerin Başkanlık Divanları teşekkül etmemişse şimdiki geçici Başkanlık Divanı ile Cumhurbaşkanı seçiminin idaresi zaruri olur. Buna lüzum kalmaması çok arzu edilir.

Şimdi reyinize arz edeceğim. Partilerin temasta bulunmaları Anayasa hükmüne göre Mec-

lis kendi Meclislerinin Başkanlık Divanlarını hem kendi işlerini hem de partiler arasında görüşebilmeleri için Meclislerin yarın saat 10 da toplanmasını kabul buyurmanız lâzımdır. Asıl mühim olan Anayasanın âmir hükmüne göre T. B. M. M. Cumhurbaşkanı seçimine geçmek üzere 26.10.1961 saat 15,00 te toplanması lâzımdır. Sıra ile reyinize arz edeceğim.

Yarın saat 10,00 da Meclislerin toplanmasını kabul buyuranlar lütfen el kaldırsınlar. Kabul etmiyenler... Yarın saat 10,00 da Meclisler ayrı ayrı toplanarak İhtüzük hükümlerine göre kendi Başkanlık Divanlarını seçeceklerdir.

Yarın saat 15,00 te Cumhurbaşkanı seçimine geçilmek üzere T. B. M. M. nin toplanması lâzımdır. Bu saatte toplanmayı kabul edenler lütfen el kaldırsınlar... Kabul edilmiştir. Yarın saat 15,00 te T. B. M. M. toplanacak. Yarın saat 10,00 da Meclisler toplanıp Başkanlık Divanlarını kuracaklardır.

Birleşim son bulmuştur. (Alkışlar)

Kapanma saati: 22,10

